

Utbildningsinspektion i Örnsköldsskolan förskoleklass och grundskola 1–4

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av Örnsköldsskolan	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av resultaten.....	3
Bedömning av genomförandet.....	4
Bedömning av förutsättningarna	7

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Örnsköldsskolan den 5–6 september 2006.. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen avser att visa hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats ([www.skolverket.se/ Inspektion](http://www.skolverket.se/Inspektion)).

Kommunen har ansvar för att de brister inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket inom tre månader vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid kommande inspektionstillfälle.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från skolan, dels den information som samlats in under besöket. Rapporten grundas även på annan information om kommunen och skolan från exempelvis Skolverkets nationella uppföljningssystem.

I Örnsköldsskolan intervjuades rektor, undervisande och övrig personal, elevhälsoteamet, representanter för elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i de flesta årskurserna. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av Örnsköldsskolan

Örnsköldsskolan	Antal barn/elever
Förskoleverksamhet, Örnsköldsskolan	62
Skolbarnsomsorg	95
Förskoleklass	22
Grundskola	83
Obligatorisk särskola	1

Örnsköldsskolan är en vacker skola som är 60 år gammal men ombyggd för att passa både verksamhet och pedagogik. Efter en omorganisation har skolan en rektor som har sin arbetsplats på Örnsköldsskolan. Flexitid är införd. Eleverna kan börja mellan klockan åtta och nio på morgonen. Detta ger en lugn start på arbetsdagen. De elever som inte har skolbarnsomsorg slutar antingen klockan 13 eller 14.

Traditionella raster har bytts till längre sammanhängande pass med utelek i samband med lunchen. Grupperna äter lunch i de egna arbetsrummen och matsituationen är lugn och stressfri. Ljudnivån är låg i hela skolan. De lokaler där de yngre barnen arbetar är inspirerade av förskolan med många olika rum som arbetsrum för tysta aktiviteter och traditionella lekrum t.ex. ”prinsessrum” och snickarrum. I varje avdelning finns dataarbetsplatser för eleverna. De är möblerade så att de kan användas av två barn/elever samtidigt. Ett skolbibliotek finns som två lärare ansvarar för. Arbetsrummen är välförsedda med material.

Utemiljön är fin och skolan har trots sitt läge mitt i staden, närhet till naturen som ofta används för utomhuslärande.

På Örnsköldsskolan går barn i åldrarna 1–10 år, uppdelade i fyra åldersgrupper; 1–4 år, 5–7 år, 8–9 år och 10 år. Endast i idrott och hälsa/rörelse är barnen i åldershomogena grupper. På skolan undviker man att tala om skolår och klasser utan benämner i stället avdelningarna efter barnens och elevernas ålder. Verksamheten är integrerad mellan förskola, skola och fritidshem till en helhet. Denna helhet kallas ”heldagsskola”.

Ungefär var fjärde elev har utländsk bakgrund. De eleverna direktintegreras i de ordinarie klasserna trots att flera av dem har vistats kort tid i Sverige. Elever, föräldrar och personal är överens om att den mångkultur som kännetecknar skolan enbart är av godo. Skolan arbetar medvetet för att ta tillvara alla elevers olikheter och erfarenheter.

Pedagogerna arbetar i arbetslag som består av förskollärare, fritidspedagog och lågstadielärare eller grundskollärare. Varje arbetslag har ansvar för en avdelning men arbetslagen samarbetar kring barnen/eleverna. ”Alla barn är alla” är här verklighet.

Skolan är anpassad för elever med rörelsehinder och även för hörselskadade elever.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Örnsköldsskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplanen och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att Örnsköldsskolan bedriver en verksamhet som kännetecknas av lugn, arbetsro och närhet. Personalens samarbete medför att både individernas och gruppernas kompetenser tas tillvara. De mångkulturella i skolan har vävts samman till en harmonisk helhet. I arbetsrummen genomförs pedagogiska måltider som är ett lugnt och rofyllt tillfälle till små språkutvecklande samtal.

Eleverna och säger att de trivs på Örnsköldsskolan och föräldrarna bekräftar att deras barn känner sig trygga och att de ibland inte vill gå hem när föräldrarna kommer.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- För skolan finns ingen kvalitetsredovisning (förrordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Skolan erbjuder inte elevens val (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte modersmålsundervisning till alla som har rätt till sådan undervisning (2 kap. 9–14 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan erbjuder inte studiehjälper på modersmålet (5 kap. 2 § grundskoleförordningen).

Inspektörerna bedömer att det finns behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden.

- Föräldrars och elevers kännedom om de nationella målen.
- Uppföljningen av elevernas kunskapsutveckling i andra ämnen än svenska, engelska och matematik.
- Uppföljning av språkutvecklingen avseende elever med utländsk bakgrund.
- Tydligare rutiner avseende timplanen och uppföljning av elevernas garanterade undervisningstid.

Bedömning av resultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt de nationella målen för lärandet särskilt angivna i skollagen, läroplanen och de nationella kursplanerna.

Kunskaper, utveckling och lärande

Det övervägande intrycket från intervjuer och klassrumssituationer är att eleverna har en god tillit till sin förmåga. De visar lust att lära och kan arbeta självständigt.

Örnsköldsskolan följer främst upp elevernas kunskapsutveckling i engelska, matematik och svenska. De flesta eleverna i 10-årsgruppen, årskurs 4, klarade våren 2006 de lokalt bearbetade målen i svenska. De elever som läser svenska som andraspråk bedömdes dock inte utifrån målnivåer som utgick från deras kursplan. Matematikmålen uppnåddes också av de allra flesta eleverna. De som inte hade nått tillfredsställande resultat hade i de flesta fall annat modersmål än svenska. Detsamma gäller för elevernas kunskaper i engelska. Bedömningen i det ämnet är gjord utifrån diagnostiska prov och lärarens erfarenhetsbaserade bedömningar.

Inspektörerna finner att uppföljningen av elevernas resultat i de övriga ämnen är begränsad. Vid inspektionen framkommer önskemål från personal om tydligare jämförelser med andra skolors resultat. Det är också oklart hur språkutvecklingen följs upp i modersmålet och i svenska som andraspråk för elever med utländsk bakgrund.

Dokumentation av elevernas lärande sker genom att varje elev har en egen portfolio, men elevernas kunskapsutveckling framgår inte tydligt. Vid övergång till Sörlidenskolan, som är mottagande skola, efterfrågas endast dokumentation av elevernas lärande i svenska och matematik.

Örnsköldsskolan har utvecklat ett "trafikljussystem" för att främja goda beteenden som hänsyn och respekt. Detta gäller även de vuxna i skolan. Eleverna känner väl till hur de skall vara för att hela tiden få "grönt ljus". Samtliga intervjuade är överens om att Örnsköldsskolan är en skola där varje barn blir uppmärksammat och väl bemött.

Bedömning av genomförandet

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet, innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen, individanpassning och stöd, utvärdering och bedömning av lärandet, kvalitets- och förbättringsarbete, skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanen och i andra författningar för skolformen.

Pedagogisk verksamhet och inflytande

Det pedagogiska arbetet på Örnsköldsskolan genomförs av engagerad personal som trivs med sitt arbete och sina elever. Detta resulterar i en skola där eleverna visar lust att lära.

Örnsköldsskolans verksamhetsidé sammanfattar skolans huvudmål i trygghet, tillhörighet, trivsel och tillit, "TITT".

Elevernas inflytande över sitt lärande består i att de i hög utsträckning själva väljer vilka arbetsuppgifter de skall göra. Några mål att sträva mot och uppnå känner eleverna inte till. Det är oklart hur frågor av gemensam karaktär behandlas och hur elevernas inflytande ser ut i dessa frågor. Föräldrarnas kännedom om målen för utbildningen är begränsad. Vid Örnsköldsskolan finns ett föräldraråd. Rådet deltar inte i kvalitetsarbetet och deras funktion är inte tydliggjord.

Skolverket vill uppmärksamma skolan på att det fr.o.m. den 1 juli 2006 införts förändringar i skolformsförordningarna när det gäller ordningsregler i skolan. Rektorn har ansvar för att det finns ordningsregler för varje skola och att ordningsreglerna utarbetas och följs upp under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Det är viktigt att alla känner sig involverade i arbetet med att utforma dessa ordningsregler, så att alla kan känna sig solidariska med de överenskommelser som görs. Inspektionen visar att ordningsregler finns i varje klassrum.

Från och med den 1 april 2006 råder ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Den nya lagens (SFS 2006:67) ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Kommunen är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och bland annat se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje skola och förskola. I planen skall planerade åtgärder redovisas. Planen skall följas upp varje år. I det målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra fortsatta trakasserier eller annan kränkande behandling.

Vid inspektionstillfället hade skolan ett handlingsprogram mot mobbning och ett arbete med att omarbета detta till en likabehandlingsplan pågick. Det gamla programmet kan inte anses motsvara en sådan likabehandlingsplan som den nya lagen kräver då den inte behandlar diskriminering och ansvarsfördelningen mellan rektor och personal samt beskrivning av hur dokumentation av händelser och åtgärder skall genomföras saknas. Skolverket vill även påminna om att den 15 oktober 2006 trädde nya bestämmelser i kraft som innebär att likabehandlingsplanen skall upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande skall anpassas efter deras ålder och mognad.

Samtal och observationer visar att lärare, förskollärare och fritidspersonal har goda kunskaper om läroplanens kunskapssyn och övergripande mål.

Av inspektionen framkommer att ett individuellt arbetssätt vanligtvis tillämpas i undervisningen. Elever överlag tar ett stort ansvar och är motiverade och aktiva. Ett fåtal tillfällen med gemensamma genomgångar förekommer och gemensamt arbete förekommer endast sporadiskt.

Arbetstiden utnyttjas väl av både lärare och elever och det pågår ett aktivt lärande hela tiden. Heldagsskolan ger eleverna möjligheter att arbeta när de själva tycker att det är bäst. En mångfald av arbetssätt och arbetsuppgifter förekommer för att på så sätt tillgodose elevernas behov av stöd i arbetsrummet. Eleverna får uppgifter som ger dem möjlighet att visa framsteg. Inspektörerna är dock tveksamma om individanpassningen som tillämpas vid Örnsköldsskolan är tillräckligt utmanande för eleverna.

Inspektionen visar att utvecklingssamtalen behandlar elevens sociala utveckling samt kunskapsutvecklingen i främst skriva, läsa, räkna och ämnet engelska. I det material som eleverna får fylla i före samtalet finns även andra ämnen och situationer uppräknade. Varken de lokala eller de nationella målen avspeglas i det material som eleverna skall fylla i tillsammans med sina föräldrar innan samtalen. Elever och föräldrar är överlag nöjda med samtalen. Dessutom finns det alltid möjligheter att tala med läraren när föräldrarna hämtar barnen efter arbetets slut.

Åtgärdsprogram skrivs enligt en mall. Där tas både miljön kring eleven och elevens egna förutsättningar upp. Åtgärder skall ske både på organisations-, grupp- och individnivå. Av programmen framgår även hur och när uppföljning och utvärdering skall ske. Lärarna uppmärksammar och analyserar kontinuerligt elevernas förutsättningar och utveckling. Vid beslut om stödinsatser finns ett övergripande synsätt att insatserna skall vara inkluderande. Östra skolområdet har också ett elevhälsoteam, EHT. Teamet består av specialpedagoger, kurator, skolsköterska och skolpsykolog. Det stora teamet är organiserat i mindre grupper för att dels serva de gamla rektorsområdena och dels yngre respektive äldre

elever. På Örnsköldsskolan får lärarna också handledning av både skolsköterska och skolpsykolog.

Rektorn beslutar om ett åtgärdsprogram skall utarbetas. Elevhälsan är med i det arbetet. Ett utkast presenteras för berörd förälder. De får sedan föreslå tillägg och strykningar. Administrationen av uppföljningen sköts av specialpedagogen.

Behov av undervisning i annat modersmål än svenska utreds alltid då en elev från ett annat land tas emot på skolan.

Utvärdering och bedömning av lärandet

Underlag för bedömning av elevernas lärande sker dels genom eget bedömningsmaterial i matematik och svenska. För engelska och svenska som andraspråk finns inga mål formulerade. Då eleverna lämnar Örnsköldsskolan efter årskurs 4 är inte de nationella uppnåendemålen för år 5 tillämpliga. För att följa elevernas läs- respektive skriv-utveckling används även läsutvecklingsschemat LUS och ett skrivutvecklingsschema. Detta görs i årskurs 2 tillsammans med specialpedagogen.

Någon annan systematisk uppföljning av elevernas kunskapsresultat i alla ämnen i förhållande till de nationella målen och utvärdering av undervisningen finns inte på skolan. Det är viktigt för Örnsköldsskolan att förbättra kvalitetsarbetet så att dessa aspekter synliggörs. Örnsköldsskolan har vid inspektionstillfället utarbetat individuella utvecklingsplaner för alla elever.

Kvalitets- och förbättringsarbete

På Örnsköldsskolan sker utvecklingsarbeten som följer en arbetsgång som kommunen har i samarbete med Karlstads universitet i problembaserad skolutveckling (PBS). Denna modell har antagits av barn- och utbildningsnämnden för allt kvalitetsarbete och även för kvalitetsredovisningarna. Huvudtankarna är att skolan skall utgå från de vardagsproblem som den pedagogiska personalen i de olika arbetslagen upplever. Vid inspektionen handlade de flesta vardagsproblemen om organisationen och lärarnas kompetens och arbetsvillkor. Övrig personal, elever och föräldrar deltar inte och har inte heller getts möjligheter att delta i detta arbete.

Skolområdet har en gemensam kvalitetsredovisning för de skolor som ingår i området. Av denna redovisning kan inga resultat om Örnsköldsskolans kvalitet utläsas. Enligt bestämmelserna skall varje skola utarbeta en kvalitetsredovisning som ska utgå från de nationella målen.

Skolledning

Inom skolområdet finns en områdeschef som leder och samordnar verksamheten inom hela området. Områdeschefen är tillika chef för elevhälsoteamet. Områdeschefen och rektorerna i skolområdet har regelbundna träffar. Detsamma gäller mötena med skolans kontaktpolitiker.

Örnsköldsskolans rektor har nyligen tillträtt sin tjänst. Tidigare var hon biträdande rektor på skolan. Inspektionen visar att rektorn arbetar aktivt med att bli förtrogen med verksamheten och att utveckla det pedagogiska ledarskapet. Ansvarsfördelningen mellan områdesrektorn och rektorerna inom östra rektorsområdet är tydlig. Örnsköldsskolan är indelad i två arbetslag som har var sin gruppleddare. Gruppleddarna och rektor ingår i en skolutvecklingsgrupp. Både gruppleddarnas och arbetslagens ansvarsområden är tydligt definierade.

Den pedagogiska personalen och rektor träffas en kväll per månad för pedagogiska samtal. All information från rektor sker via First Class.

I de utvecklingsarbeten som sker enligt PBS-modellen är rektorns ansvar att arbeta med ökad uppdragsförståelse. Detta har lett till att rektorn i sitt ledarskap upptäckt att alla på skolan behöver fokusera på läroplanen på nytt.

Bedömning av förutsättningarna

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen; tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildningen, personalens kompetens samt tillgång till läromedel, pedagogiska material och utrustning. Nationella bestämmelser finns bl.a. i skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildningsmöjligheterna

I Örnsköldsskolan är sjuåringarna i skolan fem timmar och 20 minuter. De äldre eleverna är i skolan sex timmar. Det är svårt för inspektörerna att bedöma om elever totalt sett får den garanterade undervisningstiden i de ämnen som timplanen anger eftersom skolan inte har tydliga rutiner kring detta. Det är viktigt att skolan och kommunen garanterar elevernas rättigheter i det fallet.

Örnsköldsviks kommun har 180 skoldagar i sin läsårsplan för 2006/07. Lärarna lägger sina och elevernas scheman. Detta medför stora möjligheter till ett flexibelt arbetssätt men innebär även risker. När ingen bearbetad timplan finns är det osäkert om eleverna får den garanterade undervisningstiden. Eftersom uppföljningen av kunskapsutvecklingen i alla ämnen är begränsad kan eleverna få svårigheter att nå målen i grundskolans ämnen i den nya skolan i årskurs 5.

Eleverna i Örnsköldsskolan har inte elevens val, vilket enligt timplanen skall ges till eleverna i grundskolan.

Modersmålsundervisning ges i fyra språk. På skolan finns dessutom barn som talar 13 andra språk. Föräldrar informeras inte om barns rätt till modersmålsundervisning. Kommunen har en genomtänkt plan för integration. Den innehåller ingen information om elevers rätt till studiehandledning på modersmålet. Eleverna får inte heller studiehandledning på sina modersmål. De arabisktalande eleverna har "arabisk lunch" en dag per vecka där modersmålsläraren har tillfälle att föra stödjande samtal med sina elever. Trots att kommunen har en genomtänkt plan var elevernas rätt till studiehandledning på modersmålet okänd av skolans personal vid inspektionen.

Personal

Enligt officiell statistik hade Örnsköldsskolan år 2005 lägre personaltäthet än kommunen som helhet (5,4 lärare/100 elever jämfört med kommunen 8,6).

Hösten 2006 arbetar 6,6 lärare, 8 förskollärare, 1 fritidspedagog samt 2,75 assistenter med 126 barn/elever i åldrarna 5–10 år. På grund av arbetssättet är det inte möjligt att beräkna lärartätheten för Örnsköldsskolan så att den går att jämföra med övriga skolor.

Vid Örnsköldsskolan finns ett fåtal elevassistenter för barn i behov av särskilt stöd. Dessa har barnskötar-, fritidspedagog- eller förskollärarytbildning.

Kring varje grupp av elever arbetar ett lag av personal som består av förskollärare, fritidspedagog och lågstadielärare eller grundskollärare. Skolan är en så

kallad heldagsskola, öppen från 06.30 till 18.30 och eleverna kan arbeta när de själva vill. Detta kräver att alla vuxna samarbetar och att de är uppmärksamma på varandras kompetensområden i relation till elevernas val av arbetsuppgifter.

Ett stort antal lärare vid skolan genomgår en kompetensutveckling på 20 poäng i svenska som andraspråk. Dessutom får ett par lärare utbildning för att ha kompetens att få använda "NTA-lådan", Naturvetenskap och Teknik för Alla.

Skolan har relativt små grupper. All pedagogisk personal arbetar 35 timmar i veckan på skolan. Deras arbetsplanering är flexibel på så sätt att de har den högsta bemanningen när det är flest elever.

Datum	Ort
2007-01-31	Umeå

Britta Olsson

Gunhild Larsson